

La clau

Los Archies van ser un grup musical de dibuixos animats de finals dels anys 60 l'encant del qual consistia en part que ningú sabia qui eren els músics que componien i tocaven cançons tan enganxoses i exitoses com *Sugar, sugar* (número 1 als Estats Units i Anglaterra el 1969). Al públic del pop li agradava més relacionar aquelles encaramel·lades tornades amb els divertits personatges de la sèrie d'animació que amb uns guitarristes d'estudi que gravaven les cançons davant d'una partitura oberta sobre un faristol.

És molt possible que els fans d'**Elena Ferrante** preferissin el misteri que envoltava la identitat de l'autora que saber, com saben avui,

Elena Ferrante, ¿exclusiva o espòiler?

JUANCHO Dumall

que les novel·les han sigut escrites per **Anita Raja**, a la qual molts mitjans ja menysvaloren al considerar-la una «traductora». L'anonimat dels autors és un fenomen, des d'*El Laza-*

rillo de Tormes, no tan estrany en la literatura. Segur que si l'autor del *Qui-xot d'Avellaneda* hagués volgut que el públic conegués la seva identitat, hauria firmat el 1614 l'obra amb noms i cognoms, sense ànim de despistar. En aquest cas, l'incògnit formava part del joc novellesc.

Servei al periodisme

¿Els periodistes d'*Il Sole 24 Ore* tenien dret de revelar la identitat de l'escriptora que firmava com a **Ferrante**? Evidentment. ¿Han fet un servei al periodisme? Dubtós. ¿Han fet un servei a la literatura? Rotundament, no. Perquè han trencat el misteri de la mateixa manera que ho faria algú que tingués accés al guió d'una sèrie televisiva d'intri-

ga i el revelés tres mesos abans. En aquest cas, l'espòiler no ha sigut sobre la trama sinó sobre alguna cosa encara més sagrada: el dret d'una autora a mantenir la seva identitat oculta i al marge de la seva obra.

Els reporters italians creuen haver fet una gran investigació al bussejar en els comptes bancaris de **Raja** i comprovar com creixien els ingressos en la mesura que **Ferrante** venia llibres. ¿Però era necessari? ¿L'autora no tenia dret a crear no només un monument narratiu sinó un misteri literari i reventar-lo quan ella volgués? Els xafarders han aixafat el final de l'acudit.

@JuanchoDumall

El fenomen Escobar

Tu pots ser un gran narco

Tu pots ser **Pablo Escobar**, sense necessitat de carregar-te 3.000 persones. Una empresa francesa ha creat una opció de Snapchat perquè fusionis la teva cara amb la seva. Una altra de Taipei llança una línia de ninotets amb el seu mostatxo. Operadors ianquis ofereixen *narcoturisme*, amb sopar VIP amb **Popeye**, un dels seus sicaris, inclòs. Netflix, la productora de la sèrie que ha encès el fenomen, anuncia la segona temporada amb una advertència, postil·lada per l'emoji bigotut: «A **Pablo Escobar** se'l respecta». El fill del *capo* colombià ha criticat una sèrie que, segons ell, edulcora la figura del seu pare: «Sembla que ser narcotraficant és cool». Però ni ell queda fora del joc: posseeix una marca de samarretes amb la seva imatge.

Ara que també triomfa el fantàstic assaig *Fariña* i que es projecta la seva versió *serièfilla*, diré que, a escala inofensiva, em vaig familiaritzar amb mites similars en els meus estius gallecs: de l'oncle avi que va tornar dels EUA parlant un sospitós gallec amb accent italià (havia treballat a les drassanes controlades pel mafiós **Lucky Luciano**) al fill dels rics de la comarca que arribava un dia sense mitja orella. Quan anava a buscar tabac per al meu pare al bar, el cambrer no em preguntava l'edat, sinó: «Del normal o de l'altre».

EN L'ADOLESCÈNCIA vaig superar l'asma, però el moralisme censor de ficcions encara em produeix al·lèrgia: em cau millor el pistoler **Dillinger** (i **James Cagney**) que el *capo* de l'**FBI J. E. Hoover**, i vaig veure l'última temporada de *Los Soprano* en samarreta imperi, fumant puros i cuinant *spaghetti alle vongole*. Però potser perquè ha arrasat a Galícia un president que es deixava posar cremeta per un contrabandista en un iot o pel col·lapse que viu Colòmbia després de la seva votació sobre les FARC, m'irrita el màrqueting estúpid d'una cultura postmoderna que frivolitza conflictes oberts.

En la seva novel·la *Matadero V*, sobre la segona guerra mundial, una dona li diu a **Kurt Vonnegut**: «Prendràs fer creure que éreu verdaers homes, no uns nens, i sereu representats en el cine per **Frank Sinatra**. I la guerra semblarà una cosa tan meravellós que en tindrem moltes més». ≡

80 anys d'una històrica organització

No llencin el PSUC amb l'aigua bruta

La clau va ser la política d'unitat que el partit va practicar amb majories diverses i necessàries

ANDREU Claret

El Congrés d'Història del PSUC que comença aquest dijous no és un congrés d'arqueologia. Ni hauria d'estar reservat als historiadors, per més que el PSUC constitueixi un objecte d'estudi apassionant. Em sembla més aviat una oportunitat per reflexionar sobre alguns dels desafiaments actuals de la política. Una ocasió per comprendre el present i, per què no, per encarar el futur en millors condicions. Els més joves dubtaran que la història d'un partit que va néixer fa 80 anys i va morir –o va resultar «congelat» (sic), segons la Viquipèdia– en fa 30 pugui resultar útil per a un exercici com aquest. S'equivoquen. Els que aspiren a encarnar la *nova política* farien bé de tenir en compte els èxits i fracassos del PSUC, perquè alguns dels reptes d'avui ja es van presentar llavors. I la manera com els va abordar, amb els seus èxits i els seus revessos, resulta edificant.

A CATALUNYA, va arribar a ser el més transversal dels partits, per utilitzar un terme que llavors no existia. Se'n solen destacar altres virtuts, com la seva moderació durant la guerra o l'entrega dels seus militants durant el franquisme, però crec que aquesta transversalitat és el compendi de totes les altres. Era el partit que més s'assemblava a Catalunya. I el que més obsessionat estava a preservar la cohesió de la societat catalana. Molts observa-

LEONARD BEARD

dors han lloat aquesta condició, però potser falta subratllar l'altra cara de la moneda. És a dir, que l'esquerda de la cohesió social i el declivi del PSUC es van produir junts. ¿Què va ser primer? Una altra pregunta per a historiadors. Diguem que va començar amb l'accés de **Jordi Pujol** a la presidència de la Generalitat, el 1980, malgrat la victòria de les esquerres.

Al PSUC teníem una identitat trinitària. Volíem llibertats individuals, socials i nacionals. I mai, o gairebé mai, anteposàvem les unes a les altres. El PSUC sempre va ser una *rara avis* en el moviment comunista. Era, de fet, un partit sense Estat, i això va donar més espai a la societat civil en les seves preocupacions intel·lectuals i els seus objectius. I més llibertat per defensar els interessos de Catalunya. Per entendre'ns, llegíem més **Gramsci** que **Lenin**, perquè el nostre objectiu era la conquesta de la societat. Érem els «comunistes catalans», però ens sentíem més còmodes amb el sobrenom de *psuqueros*. I el que més li agradava a **Manolo Vázquez Montalbán**, que ens va retra-

tar com ningú, era dir que érem més que un partit. Molt més que un partit comunista.

¿Com va arribar el PSUC a ser *el partit*? La resposta necessita, una altra vegada, els historiadors. Però em sembla que la clau va ser la política d'unitat que va practicar. No era la unitat dels convençuts, que hauria produït divisions maniquees en la

No havíem llegit bé Gramsci i vam substituir la política per la ideologia i per lluites caïnites

societat, sinó la de majories diverses i necessàries per avançar preservant la cohesió.

Per la seva simbiosi amb la societat civil, el PSUC va anticipar, en certa manera, alguns moviments sorgits en els últims anys. Però també érem un partit. Una tremenda organització, que va superar els 5.000 afiliats, només a Barcelona. Amb una

implantació a totes les comarques catalanes i amb propostes, unes més encertades que altres, per a tots els sectors que aspiraven a viure millor. Em sembla que aquesta capacitat de confondre's amb els moviments socials i de ser, a la vegada, una realitat orgànica i política pot ser una altra font de reflexió. Sobretot per a la nova esquerra que ha passat dels barris a les institucions gairebé sense organització i amb més voluntat que programa. Per a això, convindria que no llencés el PSUC amb l'aigua bruta de la Transició.

TAMBÉ he pensat en aquells anys veient l'últim aquelarre del PSOE. El PSUC va viure una cosa semblant i va ser el seu final. ¿Algun ensenyament? Molts. Entre altres, la facilitat amb què el sectarisme s'imposa quan els partits es posen orelleres que impedeixen veure la realitat. Quan sento parlar del perill d'implosió del PSOE, penso en el V Congrés del PSUC (1981). S'ha escrit molt sobre el còctel que va incendiar aquell congrés, però em sembla que l'essencial va ser que no vam saber desxifrar la nova realitat. Una transició que ja no pilotàvem i la victòria electoral de **Felipe González** que s'albirava a l'horitzó. La nostra incapacitat per admetre que venien temps d'humils trinxeres va portar al desastre. Havíem llegit malament **Gramsci** i vam substituir la política per la ideologia. I per lluites caïnites per un poder minvant. No hi havia Twitter, però tot i així els insults recíprocs van ofuscar el debat sobre què s'havia de fer. Una cosa semblant li passa al PSOE. ≡ **Periodista i escriptor.**